Усенова Жанерке Муратовнаның 8D09101 - «Ветеринариялық медицина» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған «Жылқы танауына қолданатын сақауға қарсы инактивтелген вакцина дайындау технологиясы» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысына Ресми рецензенттің жазбаша пікірі

	Өлшем шарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	Диссертация тақырыбы «Жылқы танауына қолданатын сақауға қарсы инактивтелген вакцина дайындау технологиясы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің тапсырысы бойынша 2021–2023 жылдарға арналған ғылыми зерттеулер мен іс-шараларды бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберінде жүзеге асырылған BR10764975 «Ауруларды диагностикалау, алдын алу және инфекция жұқтырған жануарларды емдеу құралдары мен әдістерін әзірлеу және өндіріске ұсыну» ғылыми-техникалық бағдарламасы аясында орындалды. Орындалған диссертациялық жұмыс ғылымды дамытудың басым бағыттарына және мемлекеттік бағдарламалардың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келеді.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Зерттеу барысында ауру қоздырғышы – *Streptococcus equi* бөлініп алынды. Оның биологиялық қасиеттері жан-жақты зерттеліп, алынған нәтижелер негізінде жылқы сақауы ауруына қарсы интраназальды қолдануға арналған вакцина әзірленді. Аталған ғылыми-зерттеу жұмысы ветеринариялық микробиология мен биотехнология салаларының дамуына жаңа мүмкіндіктер ашып, инфекциялық аурулардың алдын алу мен емдеудің тиімді әдістерін әзірлеуге ғылыми негіз қалайды.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары;	Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу барысында докторант ғылыми зерттеулердің заманауи әдістерін

		2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	меңгеріп, оларды теориялық талдау және тәжірибелік зерттеулер жүргізу үдерісінде тиімді қолдана білді. Диссертациялық жұмысты орындау барысында жүргізілген зерттеулер мен алынған нәтижелердің жоғары ғылыми деңгейде екендігі көрсетілді. Ғылыми зерттеулерді жүргізудің негізгі қағидаттары мен әдіснамалық тәсілдері толық меңгерілді. Сонымен қатар, ғылыми ақпаратты жүйелі талдау, зерттеу нәтижелерін салыстырмалы түрде бағалау және ғылыми негізделген қорытындыларды тұжырымдау дағдылары жоғары деңгейде қалыптасқан. Докторанттың ғылыми мәтіндерді сауатты әрі кәсіби деңгейде құрастыру, өзіндік ғылыми зерттеулерінің нәтижелерін логикалық бірізділікпен жүйелі түрде баяндау және оларды академиялық жазу мәнері талаптарына сәйкес рәсімдеу бойынша жоғары деңгейдегі құзыреттілікке ие екендігі атап өтіледі.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Қарастырылып отырған зерттеу тақырыбы ветеринария ғылымының алдында тұрған аса маңызды әрі өзекті міндеттердің бірі болып табылады. Диссертациялық жұмыста жылқының жіті өтетін инфекциялық ауруы – сақаумен күресудің тиімді әдістерін әзірлеу мәселесі қарастырылған. Бұл мәселе антибиотиктерге төзімді микроорганизмдердің кеңінен таралуына байланысты ерекше ғылыми және практикалық маңызға ие. Докторант аталған ғылыми-зерттеу бағытының өзектілігін, оны зерттеу қажеттілігін және практикалық маңыздылығын жеткілікті дәрежеде ғылыми тұрғыдан негіздей алған.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) айқындайды; 2) ішінара айқындайды;	Диссертациялық жұмыстың мазмұны таңдалған зерттеу тақырыбына толық сәйкес келеді және оның мәні мен мазмұнын жан-жақты айқындайды.

		3) айқындамайды.	
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	Диссертацияның мақсаты мен қойылған міндеттері тақырыпқа толық сәйкес келеді.Зерттеудің мақсаты – иммуногенділігі мен қорғаныштық тиімділігін арттыруға мүмкіндік беретін жаңа заманауи компоненттерді қолдану арқылы интраназальды енгізуге арналған жылқы сақауына қарсы жоғары тиімді және қауіпсіз инактивацияланған вакцинаны өндіру технологиясын әзірлеу.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.	Диссертациялық жұмыстың құрылымы мен мазмұны логикалық тұрғыдан бірізділікпен құрылған. Кіріспе бөлімінде айқындалған мақсат пен міндеттерге сәйкес ғылыми-зерттеу жұмыстары кезең-кезеңімен жүргізіліп, алынған нәтижелер жүйелі түрде талданып, олардың негізінде ғылыми тұрғыдан негізделген қорытындылар тұжырымдалған. Жалпы алғанда, диссертациялық жұмыстың құрылымы ғылыми талаптарға толық сәйкес келеді, ал мазмұны өзара сабақтастық сақтала отырып, жүйелі әрі логикалық бірізділікпен баяндалған.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ.	Автор ұсынған жаңа ғылыми шешімдер жеткілікті дәрежеде негізделіп, қолданыстағы әдістермен салыстырмалы түрде талданған. Диссертациялық жұмыста ғылыми әдебиеттерге сыни талдау жүргізіліп, ұсынылған әдістердің артықшылықтары мен өзіндік ерекшеліктері нақты айқындалған.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Ұсынылған ғылыми нәтижелер мен қорытындылар ғылыми жаңашылдығымен ерекшеленеді және алдыңғы зерттеулермен салыстырғанда жаңа ғылыми деректер мен тың ғылыми шешімдерді қамтиды.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? 1) толығымен жаңа;	Диссертациялық жұмыста ұсынылған қорытындылар жүргізілген ғылыми зерттеулердің нәтижелеріне

		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	толық негізделген және ғылыми әрі практикалық жаңашылдығымен ерекшеленеді. Алынған деректер алдағы ғылыми зерттеулердің бағыттарын айқындауға және жаңа ғылыми тұжырымдар жасауға мүмкіндік береді.
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Жұмыста ұсынылған технологиялық тәсілдер ғылыми жаңалығымен ерекшеленеді, теориялық тұрғыдан негізделген және жүргізілген эксперименттік зерттеулердің нәтижелерімен дәлелденген. Әзірленген вакцинаның технологиялық жаңалығы тек *Streptococcus equi* «Қарғалы-22» эпизоотиялық штаммын қолданумен ғана шектелмейді. Вакцинаны дайындау барысында қоздырғышты өсіру, бактериялық массаны инактивациялау, шоғырландыру және адъювант қосу кезеңдері оңтайландырылды. Атап айтқанда, 0,2% β-пропиолактонды қолдану арқылы қоздырғыштың тіршілік қабілетін жоя отырып, оның антигендік қасиеттерін сақтауға қол жеткізілді. Сонымен қатар CARBIGEN™ адъювантын пайдалану вакцинаның иммуногендік қасиеттерін арттыруға мүмкіндік берді. Осы технологиялық шешімдер негізінде танау қуысына қолдануға арналған инактивтелген вакцина әзірленіп, оның қауіпсіздігі, тұрақтылығы және иммуногендігі тәжірибелік зерттеулермен негізделді.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Жүргізілген ғылыми зерттеулер негізінде тұжырымдалған негізгі қорытындылар эксперименттік және зертханалық жұмыстар барысында алынған деректерге негізделген. Алынған нәтижелер жан-жақты талданып, олардың негізінде ғылыми және практикалық маңызы бар қорытындылар жасалған. Зерттеу нәтижелері докторанттың отандық және шетелдік ғылыми басылымдарда жарияланған мақалаларында көрініс тапқан, ал диссертациялық

			жұмыстың ғылыми жаңалығы мен қолданбалы құндылығы патентпен расталған.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	Қорғауға ұсынылған негізгі қағидалар толықтай ғылыми тұрғыдан негізделген және сенімді эксперименттік деректер негізінде тұжырымдалған. 1.Қазақстан Республикасындағы жылқы шаруашылықтарында Streptococcus equi қоздырғышының таралу ерекшеліктері мен эпизоотологиялық жағдайына талдау жүргізілді. 2.Streptococcus equi штаммдарының морфологиялық, өсінділік, биохимиялық және биологиялық қасиеттері зерттеліп, олардың патогендік ерекшеліктері анықталды. 3.Streptococcus equi «Қарғалы-22» өндірістік штаммы негізінде жылқы сақауына қарсы инактивацияланған вакцина әзірленді. 4.Әзірленген вакцинаны дайындаудың технологиялық сызбасы оңтайландырылып, вакцинаның негізгі сапа көрсеткіштері (стерильділігі, қауіпсіздігі, иммуногендігі және тұрақтылығы) анықталды. 5.Вакцинаның зертханалық жануарлар мен жылқылардағы иммунобиологиялық тиімділігі бағаланып, қорғаныштық қасиетінің жоғары екендігі дәлелденді. 6.Әзірленген вакцинаны сақтау жағдайлары мен қолдану режимдері негізделіп, ветеринариялық практикада қолдану мүмкіндігі айқындалды. Зерттеу нәтижелері жарияланған ғылыми мақалаларда, сондай-ақ 2022 жылғы 9 қыркүйектегі №7428 патенттік өтінімде көрініс тапқан.

8.	Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) ия; 2) жоқ.	Әдіснама нақты сипатталған, зерттеу мақсаты мен міндеттеріне сәйкес негізделген.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ.	Алынған зерттеу нәтижелері заманауи ғылыми әдістер мен деректерді өңдеу және талдаудың компьютерлік технологияларын пайдалану арқылы жүзеге асырылған.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) ия; 2) жоқ.	Зерттеу әдіснамасы ғылыми жұмыстың мақсаты мен міндеттеріне сәйкес нақты сипатталып, ғылыми тұрғыдан негізделген.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	Диссертациялық жұмыста келтірілген барлық маңызды ғылыми тұжырымдар мен мәлімдемелер тақырыпқа сәйкес келетін өзекті, нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге жасалған сілтемелермен толық расталған және ғылыми тұрғыдан негізделген.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.	Пайдаланылған әдебиеттер тізімінде зерттеу тақырыбын жан-жақты ашуға қажетті, ғылыми тұрғыдан өзекті әрі тақырыпқа сәйкес келетін дереккөздер жеткілікті мөлшерде қамтылған.
9		9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: 1) бар;	Диссертациялық жұмыстың теориялық маңызы бар, өйткені вакцинаны әзірлеу Қазақстан

		2) жоқ. Красным убрать!	Республикасының аумағында айналымда жүрген жылқы сақауы ауруының қоздырғышын кешенді зерттеуге негізделген. Бөлініп алынған Streptococcus equi «Каргалы-22» (AV-1071) штаммы 2023 жылғы 3 ақпанда Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Ветеринариялық бақылау және қадағалау комитетінің «Ветеринария жөніндегі ұлттық референттік орталық» ШЖҚ РМК микроорганизмдердің депонерленген штаммдарының ұлттық коллекциясына депоненттелді. Қазақстан Республикасының аумағында сақаумен ауырған жылқылардан бөлініп алынған жергілікті эпизоотиялық *Streptococcus equi* «Қарғалы-22» штаммының морфологиялық, өсінділік, биохимиялық және молекулалық-генетикалық қасиеттері кешенді түрде зерттелді. Штамм тұрақты өсінділік және типтік биохимиялық қасиеттерімен сипатталды. Молекулалық-генетикалық талдау барысында оның Blue SeM және 4047 референттік штаммдарымен генетикалық сәйкестігі тиісінше 99,52% және 99,44% құрады. Бұрын әзірленген вакциналарда қолданылған штаммдардан негізгі айырмашылығы – «Қарғалы-22» штаммының Қазақстан аумағындағы табиғи эпизоотиялық ошақтан бөлініп алынуы және жергілікті қоздырғыш ретінде биологиялық әрі генетикалық тұрғыдан сипатталуы. Аталған штаммның тұрақты биологиялық қасиеттері негізінде оны жылқы сақауына қарсы инактивтелген вакцина өндіру үшін пайдалану мүмкіндігі ғылыми тұрғыдан негізделді.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	Жылқы сақауы – негізінен жас жылқылар мен алты айдан асқан құлындарды зақымдайтын жіті инфекциялық ауру. Аурудың қоздырғышы

		1) ия; 2) жоқ.	*Streptococcus equi* бактериясы болып табылады және ол мұрын-жұтқыншақтың шырышты қабығының іріңді-катаральды қабынуымен, мұрын қуысынан бөлінділердің ағуымен сипатталады. Аталған ауру Республикадағы мал шаруашылығы саласына елеулі экономикалық зиян келтіреді. Осыған байланысты диссертациялық жұмыстың практикалық маңызы жоғары. Жүргізілген зерттеулердің нәтижелері әзірленген жылқы сақауына қарсы танау қуысына қолданатын вакцинаны аталған ауруды емдеу және алдын алу мақсатында ветеринариялық практикада қолдану мүмкіндігін көрсетті. Сонымен қатар, әзірленген биологиялық препаратқа нормативтік-техникалық құжаттама дайындалып, мемлекеттік тіркеу туралы куәлік алынды және препарат Қазақстан Республикасының ветеринариялық практикасында қолдануға рұқсат етілген дәрілік заттардың тізбесіне енгізілді.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Практикалық ұсыныстар толығымен жаңа, себебі: 1. *Streptococcus equi* «Қарғалы-22» өндірістік штаммы негізінде әзірленген инактивтелген вакцинаны жылқы сақауының алдын алу мақсатында ветеринариялық практикада қолдану ұсынылады. 2. Вакцинаны жылқыларға интраназальды жолмен енгізу ұсынылады, себебі жүргізілген зерттеулер нәтижесінде бұл әдіс жоғары иммуногендік және қорғаныштық тиімділік көрсеткені анықталды. 3. Әзірленген вакцинаны жылқы сақауы бойынша қолайсыз немесе эпизоотиялық жағдайы тұрақсыз шаруашылықтарда, әсіресе құлындар мен жас жылқылар арасында профилактикалық мақсатта қолдану ұсынылады. 4. Жылқы сақауының таралуын төмендету мақсатында вакцинацияны ветеринариялық-

			санитариялық іс-шаралармен кешенді түрде жүргізу қажет. Оларға ауру жануарларды дер кезінде оқшаулау, қора-жайларды жүйелі түрде дезинфекциялау және жаңадан әкелінген жылқыларды карантинде ұстау жатады. 5. Әзірленген вакцинаның өндірістік жағдайда жүргізілген сынақтары оның жоғары профилактикалық тиімділігі мен қауіпсіздігін көрсетті. Вакцина егілген жылқыларда тұрақты иммундық жауап қалыптасып, аурушаңдық деңгейі төмендеді. Алынған нәтижелер вакцинаны ветеринариялық практикада жылқы сақауының алдын алу мақсатында қолдануға болатындығын негіздеді. 6.*Streptococcus equi* «Қарғалы-22» өндірістік штаммы негізінде жылқы сақауына қарсы инактивацияланған вакцинаны өндірудің технологиялық сызбасы әзірленіп, оңтайландырылды. Жүргізілген зерттеулердің нәтижелері негізінде «Жылқы сақауына қарсы интраназальды вакцина» (СТ 990240005606-004-2022) ұйым стандартын, вакцинаны дайындау және оның сапасын бақылау жөніндегі нұсқаулықты, сондай-ақ вакцинаны қолдану жөніндегі нұсқаулықты қамтитын нормативтік-техникалық құжаттар кешені дайындалып, бекітілді. Әзірленген құжаттарда вакцинаны өндірудің негізгі кезеңдері, препараттың сапасына, стерильділігіне, қауіпсіздігіне және иммуногенділігіне қойылатын талаптар, оны сақтау шарттары мен қолдану тәртібі регламенттелген. Дайындалған нормативтік-техникалық құжаттама әзірленген вакцинаны стандартталған талаптарға сәйкес өндіруге және жылқы сақауының алдын алу мақсатында ветеринариялық практикада қолдануға негіз қалайды. 7.Зерттеу нәтижелерін ветеринариялық микробиология, иммунология, биотехнология және

			ветеринариялық медицина салаларындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарында, сондай-ақ жоғары оқу орындарының оқу процесінде пайдалану ұсынылады.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертациялық жұмыстың жазылу және рәсімделу сапасы жоғары деңгейде. Жұмыс ғылыми тұрғыдан сауатты жазылған, құрылымы жүйеленген, ал зерттеу материалдары логикалық бірізділікпен баяндалған. Диссертациялық жұмыстың рәсімделуі белгіленген талаптарға толық сәйкес келеді. Жүргізілген ғылыми зерттеулердің нәтижелері белгіленген талаптарға сәйкес баяндалып, тиісті сипаттамаларымен бірге кестелер, суреттер және құжаттардың көшірмелері түрінде көрнекілендірілген. Диссертациялық жұмыста келесі құжаттар ұсынылған: Интраназальды вакцинаның №11 (09.03.2022 ж.) және №12 (07.04.2022 ж.) сериялarының тұрақтылығы мен иммуногенділігін бағалау бойынша сынақ хаттамалары; «Жылқы сақауына қарсы интраназальды вакцина» ұйым стандарты — СТ НАО 990240005606-004-2022; 2023 жылы бекітілген «Жылқы сақауына қарсы интраназальды вакцина» ветеринариялық препаратын дайындау және бақылау жөніндегі нұсқаулық; 2023 жылы бекітілген «Жылқы сақауына қарсы интраназальды вакцина» ветеринариялық препаратын дайындау және бақылау жөніндегі нұсқаулық; 2023 жылы бекітілген «Жылқы сақауына қарсы интраназальды вакцина» ветеринариялық

			препаратын қолдану жөніндегі нұсқау.
11.	Диссертацияға ескертулер		Жұмыс ғылыми тұрғыдан жүйелі құрылып, мазмұны жеткілікті деңгейде толық баяндалған. Зерттеу нәтижелері бірізді және нақты ұсынылған, ал диссертацияның ғылыми құндылығына елеулі әсер ететін кемшіліктер анықталған жоқ. Сонымен қатар, диссертация бойынша жекелеген ескертулер мен ұсыныстарды атап өтуге болады: – әр бөлімнің соңындағы нәтижелерді талдауды жекелеген бөлімдерде кеңейту ұсынылады. – кейбір бөлімдерде ғылыми терминдердің қолданылуы бірізді емес екені байқалады; – мәтінде орфографиялық және стилистикалық қателіктер кездеседі. Аталған ескертулер рецензиялау барысында ескеріліп, диссертацияның соңғы нұсқасында негізінен түзетілген. Олар ұсынымдық сипатта болып табылады және жұмыстың ғылыми құндылығына әсер етпейді. Сонымен қатар, енгізілген түзетулер зерттеу нәтижелерінің мазмұндық сапасын арттыруға ықпал етті.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		Докторант Усенова Жанерке Мұратқызының диссертациялық зерттеу тақырыбы бойынша жарияланған ғылыми еңбектері жоғары ғылыми деңгейімен, зерттеу нәтижелерінің өзектілігімен және практикалық маңыздылығымен сипатталады. Атап айтқанда, докторанттың бірлескен авторлықпен дайындаған «Beta-Hemolytic Streptococcus Infection in Horses in Kazakhstan» атты ғылыми мақаласы 2025 жылы халықаралық International Journal of Veterinary Science журналында (14-том, №1, 146–153-беттер) жарияланған. Аталған ғылыми басылым Scopus халықаралық дерекқорында индекстеледі және ветеринария ғылымы саласындағы

			рецензияланатын журналдардың бірі болып табылады. «Ұлттық мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптама орталығы» АҚ-ның 2026 жылғы 19 мамырдағы №2694/15-03-02 ресми анықтамасына сәйкес, мақала жарияланған кезеңде журналдың CiteScore көрсеткіші 2,4, ал «Жалпы ветеринария» пәндік бағыты бойынша процентилі 65 болған. 2026 жылғы мәлімет бойынша журналдың CiteScore көрсеткіші 3,2-ге, ал процентилі 76-ға жеткен. Аталған ғылыми мақала диссертациялық зерттеудің негізгі бағытымен тікелей байланысты және Қазақстан аумағындағы жылқылар арасында кездесетін бета-гемолитикалық стрептококк инфекцияларын зерттеуге арналған. Мақаланың тақырыптық бағыты жылқы сақауының қоздырғышын зерттеу және оған қарсы тиімді профилактикалық құралдарды әзірлеу мәселелерімен өзара сабақтас. Жалпы алғанда, докторанттың халықаралық рецензияланатын ғылыми басылымда жарияланған мақаласы зерттеу тақырыбының өзектілігін, алынған ғылыми нәтижелердің маңыздылығын және олардың халықаралық ғылыми қауымдастыққа ұсынылғанын көрсетеді. Бұл жарияланым диссертациялық жұмыстың ғылыми деңгейін оң бағалауға негіз болады.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		Усенова Жанерке Муратовнаның 8D09101-«Ветеринариялық медицина» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған «Жылқы танауына қолданатын сақауға қарсы инактивтелген вакцина дайындау технологиясы» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысының ғылыми

			және тәжірибелік маңыздылығы жоғары. Ұсынылған жұмыстың авторы 8D09101 – «Ветеринариялық медицина» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты деп санаймын.

Ресми рецензент:
«ИҚҒП» АҚ вет.ғ.д.,
профессор, ҚР ҰАҒА және
РЖҒА академигі,
ҚҰҒА құрметті академигі Б.Ф.Керимжанова

қолын растаймын
Кадрлар бөлімінің меңгерушісі

мерзімі «23 » қазан 2026 жыл